

Przepisy karne ustaw szczególnych

Ustawa o broni i amunicji (Dz.U. Nr 53, poz. 549 z późn. zm.) - cz. 2

Przepis art. 51 określa aż dwadzieścia jeden różnych wykroczeń związanych z nieprzestrzeganiem najistotniejszych uregulowań zawartych w Ustawie o broni i amunicji. Ponadto zawiera upoważnienie dla sądu umożliwiające fakultatywne orzeczenie przypadku broni i amunicji, nawet w sytuacji, gdy nie stanowią one własności sprawcy wykroczenia. Przepis tego tak bardzo rozległego artykułu ujmuje sprawy dotyczące nie tylko kwestii rejestracji broni i amunicji, działań represyjnych podejmowanych wobec osób dokonujących przywożenia, przesyłania czy wywożenia broni i amunicji bez wymaganych zaświadczeń, ale również sprawy posiadania, zbywania wybranych jednostek broni bez wymaganej rejestracji.

W niniejszym opracowaniu poruszona zostanie kwestia pierwszego wykroczenia skodyfikowanego w art 51. Poświęcone mu będzie szersze omówienie, gdyż opis czynu sprawcy wykroczenia obejmuje pojęcia, które mimo szerokiej linii orzeczniczej wciąż jeszcze budzą wątpliwości interpretacyjne. Podjęte zostaną sprawy broni pneumatycznej i miotaczy gazu obezwładniającego.

Przedmiotem ochrony wykroczenia określonego w art 51 ust. 1 Ustawy jest porządek w zakresie rejestracji oraz zbywania broni pneumatycznej, miotaczy gazu obezwładniającego, a także narzędzi albo urządzeń, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi. Zachowanie sprawcy komentowanego wykroczenia może mieć zatem różnorodną postać: posiadania broni pneumatycznej bez wymaganej rejestracji; zbywania osobie nieuprawnionej broni pneumatycznej; zbywania osobie nieuprawnionej miotacza gazu obezwładniającego; zbywania osobie nieuprawnionej narzędzia, urządzenia, którego używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu. Dla bytu tego czynu wystarczy, że sprawca postąpi chociażby w jeden z czterech wymienionych sposobów. Zapoznając się jednak z treścią tego przepisu można odnieść wrażenie, że karalne jest tylko posiadanie bez wymaganej rejestracji broni pneumatycznej, a inne znamiona tego wykroczenia dotyczą raczej zbywania miotaczy gazu i narzędzi lub urządzeń, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu, a nie ich posiadania. Ta niejasność semantyczna, jest jednak doprecyzowana w innych zapisach Ustawy jak chociażby art. 2, gdzie czytamy, że poza przypadkami określonymi w Ustawie nabywanie, posiadanie oraz zbywanie broni i amunicji jest zabronione. Art 9 ust. 3 Ustawy traktuje natomiast o obowiązku posiadania pozwolenia na miotacze, narzędzia i urządzenia, o których mowa powyżej, a ponieważ w Ustawie brak jest innych zapisów mówiących o karalności czynów polegających na posiadaniu bez zezwolenia konkretnych rodzajów broni, podejmowany w opracowaniu przepis art. 51 odnosząc się do broni pneumatycznej, analogicznie odnosi się do innych rodzajów broni (poza bronią palną).

Uzasadnieniem tego stanu rzeczy są liczne orzeczenia w sprawach podejmujących taką materię, jak chociażby wyrok Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 5 kwietnia 2001 r. (IV KKN 579/00) – posiadanie bez zezwolenia miotacza gazu obezwładniającego; wyrok Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 18 października 2002 r. (V KKN 268/01) – posiadanie bez zezwolenia paralizatora elektrycznego.

Przepis art 51 ust. 1 ukazuje dwa sposoby jego dokonania tj. posiadanie bez wymaganego zezwolenia broni albo zbywanie broni osobie nieupoważnionej (chodzi o broń określoną w art. 4 ust. 1 pkt. 2 – 4). W pierwszym przypadku sprawcą może być tylko posiadacz niezarejestrowanej broni (wykroczenie indywidualne). Jest to wykroczenie formalne, które można popełnić przez zaniechanie.

W drugim przypadku ustawodawca typizuje wykroczenie polegające na zbyciu osobie nieuprawnionej broni. Zgodnie z art 21 ust. 1 Ustawy zbywanie broni i amunicji jest dopuszczalne, ale tylko pomiędzy osobami posiadającymi pozwolenie na ten sam rodzaj broni. Oznacza to zatem, że zarówno zbywca, jak i nabywca na przykład broni pneumatycznej, winni posiadać kartę rejestracyjną broni pneumatycznej, zaś zbywca i nabywca miotacza gazu obezwładniającego oraz

narzędzia albo urządzenia, którego używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu – pozwolenie na broń o którym mowa w art. 9 ust. 3 Ustawy. Nieposiadanie przez nabywcę tych dokumentów, skutkuje odpowiedzialnością zbywcy za wykroczenie z art 51 ust. 1 Ustawy. Warto ponadto zaznaczyć, że jest to wykroczenie formalne, które można popełnić umyślnie bądź nieumyślnie, wyłącznie przez działanie.

W omawianym przepisie pojawiają się pojęcia, które wymagają pewnego komentarza. Pierwsze z użytych w przepisie pojęć nie nastrocza większych problemów, gdyż zostało ono sprecyzowane w samej Ustawie. Art 8 wskazuje, że bronią pneumatyczną jest niebezpieczne dla życia lub zdrowia urządzenie, które w wyniku działania sprężonego gazu jest zdolne do wystrzelenia pocisku z lufy lub elementu ją zastępującego i przez to zdolne do rażenia celu na odległość, a energia kinetyczna pocisku opuszczającego lufę lub element ją zastępujący przekracza 17 J. Na posiadanie broni pneumatycznej Ustawa wymaga uzyskania karty rejestracyjnej broni pneumatycznej (art. 9 ust. 4 Ustawy), a także jej zarejestrowania w ciągu pięciu dni od dnia nabycia (art. 13 ust. 1 i 5 Ustawy).

Kolejnym rodzajem broni, której posiadanie bez wymaganej rejestracji lub zbywanie osobie nieuprawnionej jest karalne jest miotacz gazu obezwładniającego. Mimo, iż kwestie różnych miotaczy gazu obezwładniającego były już wcześniej poruszane (w części I), to niejednolita linia orzecznicza, brak wyraźnej charakterystyki miotaczy gazu obezwładniającego, dają wyraźny asumpt do tego, aby tą tematykę szczegółowo przybliżyć, a tym samym ułatwić proces kwalifikowania czynów objętych policyjnymi interwencjami.

O ile posiadanie ręcznego miotacza gazu obezwładniającego jest prawem dozwolone, o tyle miotacze gazu obezwładniającego wymagają uzyskania pozwolenia na broń i również zarejestrowania w terminie pięciu dni od dnia nabycia. Powstaje zatem pytanie, czy każde posiadanie miotacza gazu obezwładniającego musi być usankcjonowane stosownym pozwoleniem, czy każdy miotacz gazu obezwładniającego może być uznany za „inny podobnie niebezpieczny przedmiot” w rozumieniu chociażby przepisu art. 280 § 2 k.k.? Dla zobrazowania takiej sytuacji, przytoczony zostanie przykład jednej z orzeczonych spraw¹.

Dwóch sprawców działając wspólnie i w porozumieniu dokonało rozboju na kobiecie w ten sposób, że przy użyciu przemocy i posługując się innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem w postaci wyglądającego jak pistolet ręcznego miotacza gazu Glock 19 RMG, który przyłożyli pokrzywdzonej do głowy, zażądali wydania torebki, po czym szarpiąc pokrzywdzoną zabrali jej w celu przywłaszczenia torebkę zawierającą portfel, dwa telefony komórkowe i inne rzeczy na łączną kwotę 200 zł.

Sąd Okręgowy uznał oskarżonych za winnych popełnienia przestępstwa rozboju w typie kwalifikowanym. obrońcy oskarżonych złożyli apelację zarzucając m.in. obrazę przepisów prawa materialnego, polegającą na dokonaniu przez Sąd I Instancji błędnej wykładni pojęcia „innego niebezpiecznego przedmiotu” i przyjęcie, że ręczny miotacz gazu z wyczerpanym zasobnikiem na gaz pieprzowy jest przedmiotem podobnie niebezpiecznym jak broń palna. Sąd Apelacyjny zważył, że w tej sytuacji posłużenie się ręcznym miotaczem gazu obezwładniającego wykonany na wzór broni palnej Glock 19, nie ma żadnego znaczenia przy określeniu kwalifikacji prawnej czynu. Do określenia stopnia realności niebezpieczeństwa jakie może nieść za sobą użycie danego przedmiotu, nie jest ważne jego podobieństwo wizualne do niebezpiecznego przedmiotu, ale podobieństwo możliwych do zaistnienia skutków jego użycia.

W analizowanym przypadku ręczny miotacz gazu znajdujący się w posiadaniu oskarżonych miał sprawny mechanizm umożliwiający miotanie rażącym ładunkiem chemicznym, ale znajdujący się w owym miotaczu zasobnik na gaz pieprzowy był wyczerpany. Nie był zatem zdalny w takim stanie do użycia go zgodnie z przeznaczeniem, tj. rażenia środkiem obezwładniającym. Zdolności do rażenia nabierał dopiero z chwilą napełnienia zasobnika na gaz. To definitywnie eliminuje go z katalogu przedmiotów wymienionych w art. 280 § 2 k.k. Mimo, iż dotychczasowe rozważania na

1 Zob. wyrok WSA siedziba we Wrocławiu z dnia 20 października 2011 r., II AKA 315/11.

ten temat, wydają się stanowić logiczną całość, to pojawia się kolejne pytanie: jak to zatem możliwe, że w opisywanej sytuacji Sąd I Instancji, dokonał tak „kontrowersyjnej” kwalifikacji prawnej? Odpowiedź na to pytanie leży w orzecznictwie na jakie tenże Sąd powołał się przy wydawaniu wyroku w przedmiotowej sprawie. Sąd I Instancji wziął pod rozagę wyrok SA w Białymstoku², wedle którego broń palną w rozumieniu art. 280 § 2 KK jest broń potencjalnie zdolna do wystrzelenia pocisku, nawet jeśli nie można tego w danym momencie uczynić, z uwagi na to, że jest nie załadowana lub wręcz uszkodzona, ale w sposób umożliwiający rychłe odtworzenie zdolności rażenia.

O ile przyjęcie takiej tezy za słuszną byłoby uzasadnione w przypadku broni palnej właśnie, o tyle w przypadku posłużenia się nie naładowanym miotaczem gazu rzecz wygląda inaczej. Art. 280 § 2 k.k. nie wymienia „niebezpiecznej broni palnej” lecz „broń palną”. Broń palna, pomimo tego, że nie zawiera naboju, o ile jest tylko zdolna do wystrzelenia pocisku, nie przestaje być w związku z tym bronią palną. Pozbawiony gazu miotacz traci natomiast z tego powodu przymiot niebezpieczeństwa dla życia i zdrowia. Nawet gdyby przedmiot, którym posługiwali się oskarżeni, zaopatrzony był w gaz pieprzowy, nie można by go za podobnie niebezpieczny do broni palnej lub noża. Zwyczajne użycie gazu pieprzowego nie stwarza bowiem bezpośrednio zagrożenia dla życia, tak jak w przypadku broni palnej lub noża. Typowym następstwem jego użycia jest czasowe unieruchomienie ofiary, poprzez podrażnienie błon śluzowych oczu, nosa i gardła bez długotrwałych szkodliwych następstw dla zdrowia. Wywołany efekt podrażnienia zwykle szybko ustępuje i ofiara wraca do wcześniejszej sprawności. Może się jednak zdarzyć, że miotacz gazu posiada zasobnik zawierający wysoce toksyczny gaz paraliżujący układ oddechowy, a zatem jego użycie pociąga za sobą niebezpieczeństwo dla życia. Wówczas nie ma przeszkód do przyjęcia, że posłużenie się takim przedmiotem mieści się w znamionach art. 280 § 2 k.k.

Podkreślić w tym miejscu trzeba, że ani Ustawa o broni i amunicji, ani inne akty prawne nie zawierają wskazówek pozwalających na prawidłowe różnicowanie „miotaczy gazu obezwładniającego” i „ręcznych miotaczy gazu obezwładniającego”. Wręcz przeciwnie przejrzystość tych pojęć znacznie pogarszają. Dla przykładu w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 15 listopada 2000 r. w sprawie uzbrojenia Policji³ wśród przedmiotów przeznaczonych do miotania chemicznych i innych środków obezwładniających wymienia się: pistolety i rewolwery gazowe, miotacze gazu, miotacze wody oraz wyrzutnie m.in. granatów i pocisków łzawiących. Nie ma natomiast mowy o „ręcznych miotaczach gazu obezwładniającego”.

Można zatem wysnuć wniosek, który wobec przedstawionych wcześniej argumentów nie jest znacząco ryzykowny, że przy określaniu czy na dany miotacz gazu obezwładniającego wymagane jest stosowne zezwolenie, decydować będzie w większym stopniu rodzaj zawartego w urządzeniu gazu, aniżeli jego cechy fizyczne i konstrukcyjne.

Kolejny artykuł poświęcony będzie przybliżeniu pozostałych rodzajów broni opisanych w art 51 ust. 1, czyli narzędzi i urządzeń, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu w tym: broni białej, broni cięciwowej i przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej.

2 Zob. wyrok SA w Białymstoku z 27.04.2010 r., II AKA 42/10.

3 Dz. U. Z 2001 r., Nr 14, poz. 139 z późn. zm.

Zapisy w notatniku służbowym

<p>Art. 51 ust. 1 Ustawy o broni i amunicji – wykroczenie posiadania bez wymaganej rejestracji albo zbywanie osobie nieuprawnionej broni pneumatycznej, miotacza gazu obezwładniającego.</p> <p><i>Przedmiot ochrony</i> - porządek w zakresie rejestracji oraz zbywania broni pneumatycznej, miotaczy gazu obezwładniającego</p> <p><i>Strona przedmiotowa</i> - polegała na posiadaniu albo zbywaniu broni,</p> <p><i>Podmiot</i> - indywidualny (posiadacz niezarejestrowanej broni lub posiadacz broni (choćby niezarejestrowanej) zbywający ją osobie nieuprawnionej)</p> <p><i>Strona podmiotowa</i> - wykroczenie, które można popełnić przez zaniechanie (niezarejestrowanie broni) albo umyślnie lub nieumyślnie, wyłącznie przez działanie (zbycie broni osobie nieuprawnionej)</p> <p><i>Określenie „posiada”</i> – znaczy być właścicielem czegoś, być w coś wyposażony, móc czymś dysponować.</p> <p><i>Określenie „zbywa”</i> – oznacza sprzedać, odstąpić za pieniądze, odstąpić za coś.</p> <p>Użyte określenia (wybrane):</p> <p><i>Broń pneumatyczna</i> - niebezpieczne dla życia lub zdrowia urządzenie, które w wyniku działania sprężonego gazu jest zdolne do wystrzelenia pocisku z lufy lub elementu ją zastępującego i przez to zdolne do rażenia celu na odległość, a energia kinetyczna pocisku opuszczającego lufę lub element ją zastępujący przekracza 17 J.</p> <p style="text-align: center;">Policja 997, 2014/5</p>	<p><i>Miotacz gazu obezwładniającego</i> – urządzenie przeznaczone do miotania chemicznych i innych środków obezwładniających, które są niebezpieczne i to w stopniu porównywalnym do broni palnej lub noża, tj. bezpośrednio zagrażające życiu.</p> <p>UWAGA!</p> <ol style="list-style-type: none">1. Miotacz gazu obezwładniającego, o którym mowa powyżej, można posiadać na podstawie pozwolenia na broń wydanego przez właściwego ze względu na miejsce stałego pobytu zainteresowanej osoby lub siedzibę zainteresowanego podmiotu komendanta powiatowego Policji.2. Na posiadanie broni pneumatycznej ustawa wymaga uzyskania karty rejestracyjnej broni pneumatycznej, a także jej zarejestrowania w ciągu pięciu dni od dnia nabycia3. Do przyjęcia, że miotacz gazu obezwładniającego jest przedmiotem określonym chociażby w art. 280 § 2 k.k. niezbędne jest ustalenie czy zasobnik gazu zawiera na przykład wysoce toksyczny gaz paraliżujący układ oddechowy, a zatem uznanie, że jego użycie pociąga za sobą niebezpieczeństwo dla życia. <p style="text-align: center;">Policja 997, 2014/5</p>
--	---